

Riksantikvaren
Postboks 8196 Dep
0034 Oslo

Postboks 1072, Blindern
N-0316 Oslo

Administrasjonsbygningen, 9. etg.

Saksnr.: 2013/6404-
Saksbehandler: Synnøve Haugen / Helga Sagsveen
Emne:

Telefon: +47 22 85 63 01
Telefaks: +47 22 85 44 42

Dato: 12.9.2013

Svar på høring - Forskrift om fredning av Statens kulturhistoriske eiendommer kapittel 9 bygninger under Kunnskapsdepartementet ansvarsområde.

Vi viser til brev fra Riksantikvaren av 14.5.2013 angående forslag om forskrift til fredning av Universitetet i Oslos bygninger og eiendommer.

For Universitetet i Oslo (UiO) er det helt avgjørende at det tas hensyn til følgende forhold før forskriften vedtas:

- 1) *Bygning BL02 Kristian Ottesens hus og BL03 Frederikke vil aldri kunne tilfredsstillere kravene til et moderne servicebygg og må tas ut av fredningsforskriften.*

Det er viktig for UiO å ivareta studentvelferden. God studentvelferd sikrer gode faglige prosesser og resultater. I den forbindelse er det helt avgjørende å få nye servicebygg på Blindern som fullt ut kan tilfredsstillere moderne studentvelferd. Bygning BL02 og BL03 tilfredsstiller ikke de krav som stilles til slike bygg, og vil heller ikke kunne gjøre dette i fremtiden. For UiO er det svært viktig at disse byggene tas ut av fredningsforskriften.

- 2) *Naturhistorisk museum på Tøyen og Kulturhistorisk museum, i sentrum og på Bygdøy, må ha rammebetingelser som ivaretar moderne krav til museumsformidling med nødvendige fornyelser av utstillingene, ombygging i eksisterende bygninger og tilstøtende nybygg. Verneplanen må legge til rette for dette.*

Når det gjelder bygninger og anlegg på Tøyen, mener vi at omfang av fredning bør begrenses.

Universitetsmuseene representerer en viktig del av virksomheten ved UiO. Museumsbygningene på Tøyen, i sentrum og på Bygdøy holder langt fra den standard som gir gode rammebetingelser for museumsvirksomheten. I de nærmeste årene må det legges til rette for en omfattende utvikling av museene.

- 3) *Universitetet må sikres fremtidige utviklingsmuligheter på Blindern, blant annet mulighet til fortetting med nye universitetsbygninger på campus.*

UiO er landet største universitet med 27000 studenter og om lag 7000 ansatte. Sett ut fra den demografiske utviklingen i Oslo må vi forvente at UiO i fremtiden vil ta imot betydelig flere

studenter enn i dag. Det er derfor absolutt nødvendig å sikre fremtidige utviklingsmuligheter på campus Blindern ved fortetting, nybygg og modernisering for bedre utnyttelse.

4) *Fredning må resultere i en bedre finansiering til vedlikehold av de fredete bygningene.*

Bygningsmassen til UiO representerer store verdier for samfunnet både økonomisk og kulturhistorisk. Vi har mange fredede bygninger. Vi er derfor glade for at det gjennom prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer er rettet økt fokus på forvaltningen av disse eiendommene. Fra universitetets ståsted er det spesielt viktig å påpeke at fredningen som nå skal gjennomføres må resultere i en bedre finansiering til vedlikehold av disse bygningene. Dette kan ikke finansieres innefor universitetets ordinære budsjetter. Vi viser til hva som er sagt om UiOs vedlikeholdsetterslep i Riksrevisjonens rapport om tilstanden for eiendomsmassen i universitets- og høgskolesektoren (Dokument 3:4, 2012-2013).

Universitetet i Oslo er et av Europas store og ledende universiteter med høy faglig rangering. Forutsetningene for dette er en dynamisk virksomhet som har evne til utvikling og endring når undervisning og forskning krever det. Bygningsmassen er et viktig instrument for denne virksomheten. For UiO er det derfor av vesentlig betydning at fredning og vern ikke kommer i konflikt med denne dynamikken. I den generelle innledningen til forskriftens kapittel om UiOs bygninger og anlegg (vedlegg nr. 30, 31 og 32) mener vi at Riksantikvaren formulering av formålet med fredningen underkommuniserer konflikten mellom fredning og institusjonens behov for en bygningsmasse som er i aktiv bruk og som skal fungere for sitt formål også i dag.

Bakgrunn:

Bygningsmassen ved UiO forvaltes av Universitetsdirektøren ved Eiendomsavdelingen (tidligere Teknisk avdeling). Bygningene skal bidra til å skape et godt arbeids- og læringsmiljø, og Eiendomsavdelingen arbeider aktivt med å sikre UiOs langsiktige interesser for videre utvikling, samt ivareta tilrettelegging og teknisk og funksjonell oppgradering av eksisterende bygninger og områder. De antikvariske verdiene blir forsøkt ivaretatt på best mulig måte både gjennom planlegging, større og mindre ombyggingsprosjekter og ved løpende vedlikehold. Samtidig krever virksomheten at bygningene i størst mulig grad skal være funksjonelle og formålstjenelige og at lover og forskrifter blir ivaretatt. Dette kan i noen tilfeller være i konflikt med antikvariske hensyn.

UiOs bygningsmasse, på noe over 460.000 kvm, er oppført over et tidsspenn som strekker seg fra 1600-tallet og frem til i dag. Majoriteten av bygningene er mellom 50 og 100 år gamle. Betydelige deler av denne bygningsmassen tilfredsstillende ikke lenger dagens lover og forskrifter og har et omfattende investeringsbehov både når det gjelder teknisk og funksjonell oppgradering. UiO har anslått oppgraderingsbehovet, inkludert funksjonell oppgradering, til rundt 4 milliarder kroner. Kravet i Lov om Universiteter og Høgskoler § 44 om studentenes fysiske arbeidsmiljø, representerer ytterligere utfordringer og forventninger som vi ser kan bli vanskelige å møte ved omfattende verneklausuleringer. Både Blindernområdet og de øvrige områdene er i dag befolket med langt flere ansatte og studenter enn de ble planlagt for og er derfor utsatt for sterk slitasje. Samtidig er det begrensede muligheter for videre utbygging av UiO i Oslo ut over de områdene vi allerede besitter.

Overordnede kommentarer til forskriftforslaget:

Fremtidig utbyggingsbehov:

UiO har løpende behov for mer areal. I gjeldende Masterplan fra 2007 er det satt opp en oversikt over mulig utbygging på Blindern i henhold til dagens reguleringsplan. Det er flere konflikter mellom

fredningsforslaget og gjeldende reguleringsplan. I HF-komplekset er BL06 Henrik Wergelands hus og BL07 P.A. Munchs hus påbygget med 2 etasjer på 1990-tallet. Påbyggingen er vellykket både arkitektonisk og funksjonelt. Reguleringsplanen gir mulighet for en tilsvarende utbygging av SV-komplekset (BL09 Eilert Sundts hus blokk A) og MA-komplekset (BL13 Vilhelm Bjerknæs hus). Økt tillatt utbyggingsomfang er 3.500 kvm. En eventuell fredning av SV-kompleksets og MA-kompleksets bygninger vil redusere UiOs utbyggingspotensial på Blindern vesentlig og skape problemer for videre utvikling og fortetting av campus.

Bygning nr. BL02 Kristian Ottensens hus (kalt Lavblokk i høringsutkastet) og bygning nr. BL03 Frederikke er bygninger som har en lav bygningsteknisk standard og er lite funksjonelle. Disse bygningene er ombygget innvendig flere ganger for å øke funksjonaliteten. Ved en videreutvikling av Blindernområdet er det planlagt å erstatte disse bygningene med nye og mer funksjonelle bygg. Dette er i tråd med gjeldende reguleringsplan som gir anledning til å øke volumet med 5.500 kvm. Det er en forutsetning, også i reguleringsplanen, at bygge- og fasadelinjer opprettholdes slik at Fredrikkeplassen ikke endres. For å sikre fremtidig utvikling av campus på Blindern og god studentvelferd er det helt avgjørende for Universitetet i Oslo at BL02 Kristian Ottensens hus og BL03 Frederikke tas ut av fredningen. Bygningene vil aldri kunne tilfredsstille kravene til et moderne servicebygg for studenter, heller ikke ved ombygging.

For universitetsområdet på Tøyen (Naturhistorisk museum) og i sentrum vil det være et betydelig utbyggingsbehov, ut over gjeldende reguleringsplaner, for å ivareta moderne universitets- og museumsfasiliteter. Både på Tøyen og i sentrum er nye viktige prosjekter under utredning.

Gjennomføring av funksjonelle endringer:

Universitetet i Oslo er generelt urolig for omfanget av fredete bygninger og områder i forslaget til forskrift. Forslaget forutsetter at halvparten av universitetets totale bygningsmasse skal behandles av antikvariske myndigheter før større og mindre bygningsmessige tiltak kan iverksettes. For universitetet er det av avgjørende betydning at funksjonelle endringer i eiendomsmasse og utomhusområdene kan gjennomføres, og at det kan flyttes rundt på vesentlige funksjoner innenfor og mellom eksisterende hus. Krav til arealeffektivisering vil kunne skape store endringer i bygningsmassen i tiden fremover.

I en stor og dynamisk institusjon som UiO foregår det stadige flyttinger, ombygginger og tilpasninger som krever smidige beslutningsprosesser og rask iverksetting. Universitetet frykter at konsekvensene av forskriftfredningen blir liten forutsigbarhet og gir lang behandlingstid hos antikvariske myndigheter, og at dette vil bidra til økte kostnader og forsinkelser i fremdrift av så vel små som store prosjekter.

Energi- og miljøkrav:

UiO er medlem av Grønn byggallianse. Energiøkonomisering og miljøhensyn er viktig i forbindelse med forvaltning av eiendommene, både bygninger og utomhusområdene. Dette vil i praksis si tiltak som for eksempel utvendig etterisolering av fasader, utvendig solavskjerming, isolerglass i vinduer og lignende. Videre er det viktig for UiO at materialer som inneholder helsefarlige stoffer kan fjernes uten dispensasjoner fra antikvariske myndigheter. Industriprodukter som ikke lenger er i bruk må kunne erstattes med nye som er tilnærmet like av utseende eller har tilnærmet samme tekniske egenskaper. Det må i forskriften åpnes opp for tiltak som omfatter energi- og miljøkrav.

Kommentarer på enkeltelementer i høringens vedlegg 30, 31 og 32. Se eget vedlegg.

Konklusjon:

Universitetet i Oslo er en institusjon som utvikles i spenningsfeltet mellom tradisjon og fornyelse. Vi er opptatt av våre historiske eiendommer og ser frem i mot et godt samarbeid med antikvariske myndigheter om forvaltningen av dem. Samtidig ber vi om at universitetets interesser og behov tas på alvor. I den forbindelse er det helt nødvendig at forskriftens omfang og bestemmelser justeres før den kan vedtas.

Med hilsen

Gunn-Elin Aa. Bjørneboe
Universitetsdirektør

Per Erik Syvertsen
Eiendomsdirektør

Vedlegg: Kommentarer til høringssvar Forskift om fredning kapittel 9 – vedlegg nr. 30 Blindern, vedlegg nr. 31 Sentrum og vedlegg nr. 32 Tøyen.

VEDLEGG 1

”Høring av forslag om forskrift om fredning av Statens Kulturhistoriske Eiendommer – Kap 9 eiendommer i landsvernsplan for Kunnskapsdepartementet – jf. Kulturminneloven § 22A og Forvaltningsloven kap II”

Generelle kommentarer

Navn:

- Alltid to siffer i bygningsnummer, eks: BL02, ikke BL2.
- Store eller små bokstaver i bygningenes navn? Det brukes begge deler i forslaget som er sendt ut.
- På Tøyen bør gjeldende navn på de gamle museumsbygningene benyttes: Lids hus (Botanisk museum), Robert Colletts Hus (Zoologisk museum) og W.C. Brøggers hus (Geologisk museum)

Grafikk:

- Planene med markering av interiør som inngår i fredningen har svært dårlig oppløsning og flere planer mangler vegger mellom rom.
- Kart for områdefredning en av Blindern tar for enkelte bygninger utgangspunkt i kjellerplanen. Den stemmer ikke med situasjonsplanen/områdeplanen for campus.

Frednings omfang:

- På flere av bygningene er det varslet at fredningen omfatter ”pipeløp over tak” og ”ildsted”. Dette gjelder også for Øvre og Nedre Blindern. Nærmere avklaring av hva som inngår i fredningen er nødvendig.
- Pergolaene mellom bygningskompleksene på Øvre Blindern inngår i områdefredningen. UiO vil anbefale at pergolaene knyttes opp mot bygningene fremfor å inngå i den generelle områdefredningen av plasser, forstøtningsmurer og sykkelskur.

Vedlegg nr. 30 BLINDERN

((Siden 3) BL01 Lucy Smiths hus

- Er bygningen riktig avmerket på overordnet plan (i blått)? Planen utgår fra kjelleretasje og stemmer ikke med 1. etasjeplan.
- ”Pipeløp over tak”?

(Side 4) BL02 Lavblokka

- Riktig navn er Kristian Ottosens hus!
- Avmerking på plan (i blått): har også tatt med gangvei rundt bygningen på sørøst og sørvest fasadene, er dette bevisst?
- ”Pipeløp over tak”?
- **UiO ber om at Kristian Ottosens hus tas ut av fredningsforslaget.**

(Side 5) BL03 Frederikke

- Forvirrende navnebruk: Frederikke/Velferdshuset, AVI-komplekset/Universitetssenteret
- **UiO ber om at Frederikke tas ut av fredningsforslaget.**

(Side 6-8) BL09 Eilert Sundts hus A

- UiO bruker betegnelsen "Blokk A/B" ikke "Hus A/B".
- "Pipeløp over tak" og "ildsteder"?

(Side 9-11) BL10 Eilert Sundts hus, blokk B

- "Pipeløp over tak" og "ildsteder"?
- Burde pergolaen inkluderes her eller er den inkludert i Utomhus (side 37)?

(Side 12) BL11 Harriet Holters hus

- Er ikke vindfang med i fredning(nordvest fasaden mot alléen)?
- Burde pergolaen (mellom BL11 og BL10) inkluderes her eller er den inkludert i Utomhus (side 37)?
- "Pipeløp over tak"?

(Side 13-16) BL13 Vilhelm Bjerknes hus

- Er GAB nr = Bygningsnr i høringsforslaget? UiO bruker GAB nr. 080631499
- Fredning interiør: Bare halve vestibylen er markert. Hva ønsker Riksantikvaren å oppnå med dette?
- "Pipeløp over tak", ildsteder" og "ovner"?
- Planen er ikke oppdatert. Er dette med hensikt?
- NB! Vegger mellom auditoriene og vestibyle mangler!
- Burde pergolaen inkluderes her eller er den inkludert i Utomhus (side 37)?

(Side 17-18) BL14 Niels Henrik Abels hus

- "Pipeløp over tak"?

(Side 19-21)BL15 Sophus Lies auditorium

- "Pipeløp over tak" og "ildsteder"

(Side 22-26) BL24 Fysikkbygningen

- Markering på plan (i blått) inkluderer kjelleretasjen. Se til sammenligning plantegning 1.etasje.
- Gnr/Bnr. 46/409
- "Ildsteder"?

(Side 27-30) BL15 Farmasøytisk Institutt

- Riktig navn: Farmasibygningen
- "Pipeløp over tak", ildsteder" og "ovner"?

(Side 31-32) BL26 Svein Rosselands hus (Astrofysikk)

- Under "Formål": står beskrevet at fredning interiør inkluderer auditoriet i 2. etasje, men har kun med plantegning for 1. etasje. Øvrige etasje mangler også.

(Side 33-34) BL27 Georg Sverdrups hus (UB)

- "UB" bør det skrives helt ut - Universitetsbiblioteket.

(Side 35-36) BL38 Chateau Neuf

- NB! Riktig skrivemåte er Chateau !! Ikke Chataeu

(Side 37) Utomhus

- Opprinnelig navn på Frederikkeplassen er Festplassen, men UiO bruker i dag navnet Frederikkeplassen. "Univesitetsplassen" er feil, den ligger i sentrum foran universitetets bygninger på Karl Johans gate.
- "stier og skogsholt" ?

Vedlegg nr. 31 SENTRUM

(Side 1-2) Sentrum

(Side 3-4) SE07 Fredriks gate 3 (Tidl. Kjemibygning)

(Side 5-9) SE37 Observatoriet

(Side 10) Observatorieboligen

(Side 11) Utomhus

- **Universitetet i Oslo er positivt til forslaget om fredning av meridianstøtten og dens funksjonelle sammenheng med meridianrommet.**

Vedlegg nr. 32 TØYEN

(Side 1-2) Tøyen

- "Portstuene i Blyttsgate er oppført i 1817..." stemmer dette??

(Side 3) Portstue i Blyttsgate

- Portstue eller *portnerstue*?
- Portstuene er registrert som TØ10 og TØ11.
- Riktig Gnr/Bnr 229/261?
- Når er de oppført? Side 2 sier "Portstuene i Blyttsgate er oppført i 1817...", her står det ca 1820, og på UIOs nettside står det 1837 og 1850.

(Side 4) Portstuene i Blyttsgate

- NB! Det er markert to bygninger i plan (i blått.) Dvs. at den sørlige portstuen er oppført både under "Portstue i Blyttsgate"(side 3) og " Portstuene i Blyttsgate " (side 4)!

- Portstue eller *portnerstue*?
- Portstuene er registrert som TØ10 og TØ11.
- Riktig Gnr/Bnr 229/261?
- Når er de oppført? Side 2 sier "Portstuene i Blyttsgate er oppført i 1817...", her står det ca 1820, og på UIOs nettside står det 1837 og 1850.

(Side 5) TØ01 Tøyen hovedgård – Hovedhus

- Riktig oppføringsår er (trolig) 1679 etter dendrokronologiske undersøkelser.

(Side 6) TØ02 Tøyen hovedgård – Driftsbygning

(Side 7-10) TØ03 Botanisk Museum

- **UiO ber om at interiørene i 2. og 3. etasje tas ut av fredningsforslaget for å ha størst mulig fleksibilitet i forhold til fremtidige funksjonelle løsninger.**
- Riktig navn: Lids hus

(Side 11-14) TØ04 Geologisk museum

- **UiO har i forbindelse med planene for ombygging av Waldemar C. Brøggers hus bed om at utstillingssalene i 2. etasje tas ut av fredningsforslaget.**
- Riktig navn: Waldemar C. Brøggers hus

(Side 15-16) TØ05 Zoologisk museum

- Det må være en misforståelse at lager/oppbevaringshus ved parkeringsplass mot nord er med i fredningen?
- Hovedtrapperommet mot nord må gi bygningen god logistikk og tilpasses til universell utforming.
- Riktig navn: Robert Collets hus

(Side 17-18) TØ06 Palmehuset

(Side 19-20) TØ07 Victoria-Regia

- Riktig navn: Victoriahuset. Victoria-Regia er tidligere brukt navn på vannliljen som huses her (kalles nå *Victoria Amazonica*)

(Side 21) Utomhus

- Feil årstall: "Gamlehagen" ble anlagt i 1949
- Botanisk hage er en levende, vitenskapelig samling av verdifulle planter som stadig er under endring. Behovet for endring utløses av ulike årsaker - planter dør eller flyttes, nye anlegg etableres. Også klimaendringer kan tilsi flytting, og det må til enhver tid være planene ve og vel som står i fokus i en Botanisk hage. NHM er ekstremt opptatt av at fornyelser skjer med pietet og med respekt for hagens unike historie. Det er derfor svært uheldig å frede deler av

et vitenskaplig anlegg som er i så aktiv bruk og utvikling som Botanisk hage ved UiO er. Dette gjelder også "Gamlehagen". **UiO ber om at den tas ut av fredningsforslaget.**

